

národní
úložiště
šedé
literatury

Stav životního prostředí v jednotlivých krajích České republiky v roce 2008: Plzeňský kraj

CENIA, česká informační agentura životního prostředí
2009

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-316550>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Licence Creative Commons Uveďte původ 4.0

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 15.05.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Odpady

CHARAKTERISTIKA ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ

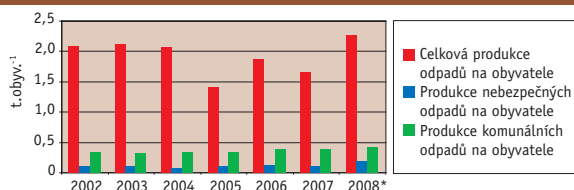
Činnost kraje v oblasti odpadového hospodářství je zaměřena na plnění strategických cílů, stanovených ve schváleném Plánu odpadového hospodářství Pardubického kraje. Plnění cílů uvedených v závazné části Plánu je ročně vyhodnocováno s tím, že naprostá většina z nich je již jednorázově splněna nebo je plněna průběžně a pouze dva strategické cíle (dosažení podílu materiálového využití komunálních odpadů na úroveň 50 % produkce všech komunálních odpadů a snížení podílu skládkovaných, kompostovatelných a spalitelných odpadů), pro které je cílovým rokem rok 2010, se prozatím plnit nedaří. Na podporu plnění dvou uvedených strategických cílů bylo Pardubickým krajem vynaloženo celkem 1,7 mil. Kč pro zajištění následujících opatření:

- Podpora zahuštění sítě sběrných dvorů a nádob s cílem dosažení maximálně možné separace využitelných složek komunálního odpadu (v období 2004–2008 bylo za finanční podpory kraje uvedeno do provozu 35 sběrných dvorů a ve spolupráci se společností EKO-KOM a.s. rozmístěno 1 350 sběrných nádob).
- Finanční podpora projektů souvisejících s realizací zařízení na separaci a využívání odpadů (např. recyklační linky, bioplynové stanice) a realizací integrovaných systémů určených pro nakládání s odpady na katastrálních územích měst a obcí, popř. i větších územních obvodů (např. mikroregiony Litomyšlsko a Svitavsko).

PRODUKCE ODPADŮ

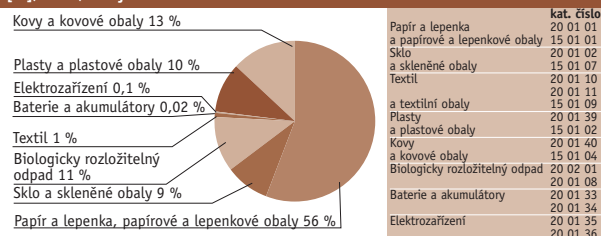
Vysoká koncentrace chemického průmyslu v Pardubickém kraji určuje i skladbu produkovaného odpadu, stejně jako celkovou produkci. Z hlediska celostátního se v produkci odpadů řadil Pardubický kraj v roce 2008 na 9. místo v ČR.

- Produkce odpadů na obyvatele v Pardubickém kraji [t.obyv.⁻¹], 2002–2008
Zdroj: CENIA

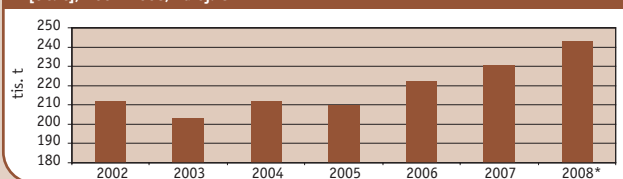
NAKLÁDÁNÍ S ODPADY

- Struktura materiálově využitelných složek komunálních odpadů v Pardubickém kraji* [%], 2008, Zdroj: CENIA

kat. číslo	Podíl [%]
Papír a lepenka	20 01 01
a papírové a lepenkové obaly	15 01 01
Sklo	20 01 02
a skleněné obaly	15 01 07
Textil	20 01 10
a textilní obaly	20 01 11
Plasty	15 01 09
a plastové obaly	20 01 39
Kovy	15 01 02
a kovové obaly	20 01 40
Biologicky rozložitelný odpad	15 01 04
Baterie a akumulátory	20 02 01
Elektrozařízení	20 01 08
	20 01 33
	20 01 34
	20 01 35
	20 01 36

- Množství komunálních odpadů odstraněných skládkováním v Pardubickém kraji [tis. t], 2002–2008, Zdroj: CENIA

* předběžné údaje

AKTIVITY KRAJE V OBLASTI ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Ekologické vzdělávání, výchova a osvěta

Krajský úřad Pardubického kraje poskytl v roce 2008 dotace v grantových programech „Program pro vzdělávání, výchovu a osvětu v oblasti životního prostředí“ a „Program životního prostředí“:

- obcím, jimiž zřizovaným příspěvkovým organizacím, občanským sdružením, obecně prospěšným společenstvem a církvím v celkové výši 2 mil. Kč,
- začínajícím včelařům v celkové výši 556 tis. Kč,
- na realizaci vodohospodářských projektů ve výši 67,1 tis. Kč,
- na plnění cílů Plánu odpadového hospodářství Pardubického kraje ve výši 1,7 tis. Kč.

Ochrana zemědělského půdního fondu

V souvislosti s rozvojem podpory zařízení pro získávání energie z obnovitelných zdrojů pokračoval vzrůstající zájem především o instalace fotovoltaických článků. Postupně jsou projednávány a realizovány záměry často přesahující rozlohu 10 ha. Ne vždy jsou umístěvané na půdách horší kvality. Krajský úřad Pardubického kraje se snažil usměrňovat tyto záměry na nevyužívané pozemky, popř. na půdy horších bonit.

Usměrněny byly rovněž rozvojové záměry obcí – v projednáváných územních plánech byly rozvojové záměry směřovány do dosud nevyužitých ploch zastavěného území, popř. tak, aby bylo toto území zarovnáno a nedocházelo k často nesmyslnému dalšímu zabírání nejkvalitnějších půd. Přesto představuje zábor nejvyšší kvality půd pro různé rozvojové aktivity velmi významný problém ochrany zemědělského půdního fondu, zasluhující pozornost a řešení směrem od ústředních orgánů.

Vodní hospodářství

- Protipovodňová ochrana – 3. etapa ohrázování řeky Svitavy ve Svitavách
- Sanace starých zátěží – ukončení sanace Bor u Skutče a Hodonín

Další informace

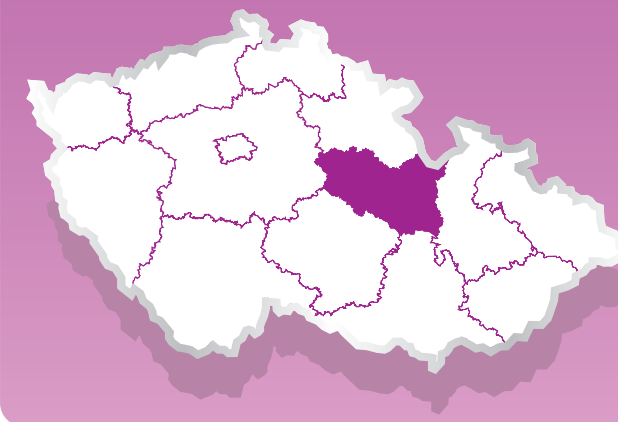
<http://www.pardubickykraj.cz>

Porovnání stavu životního prostředí v Pardubickém kraji s ostatními kraji podává srovnávací zpráva „Stav životního prostředí v jednotlivých krajích ČR – Porovnání krajů, 2008“ – <http://www.cenia.cz>, <http://www.mzp.cz>.

2008

Stav životního prostředí v jednotlivých krajích České republiky

Pardubický kraj

STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH ČR V ROCE 2008

Zpracovala: CENIA, česká informační agentura životního prostředí

© 2009, Ministerstvo životního prostředí

Spolupráce: Krajský úřad Pardubického kraje, Český hydrometeorologický ústav, Státní zdravotní ústav

Grafický design a sazba: Daniela Řeháková

Tisk: GZH, s.r.o.

Kontakt:

CENIA, česká informační agentura životního prostředí

Litavská 8, 100 05 Praha 10

www.cenia.cz, info@cenia.cz, tel.: +420 267 225 340

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

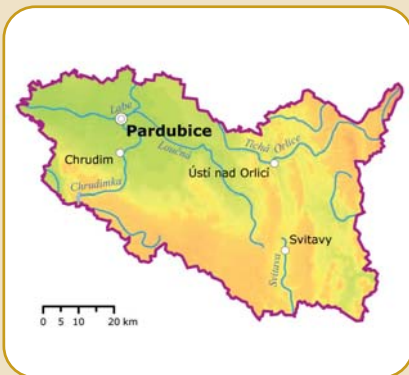

PARDUBICKÝ KRAJ

Vytisknuto na papíře vyrobeném bez použití chloru.

Obecná charakteristika

Pardubický kraj je možné rozdělit na nížinnou, zemědělsky využívanou severozápadní část a převážně hornatý východ a jih. Kraj leží ve východní části České vysočiny, na severovýchod zasahuje Krkonoško-jesenická soustava Králíckým Sněžníkem a Orlickými horami (s nejvyšší částí v sousedním Královéhradeckém kraji), na jih Českomoravská vrchovina, severozápad pokrývá Česká tabule (Polabí). Z celkové výměry kraje připadá 60,4 % na zemědělskou půdu, lesní pozemky pokrývají 29,6 %

rozlohy kraje. Nejvyšším místem kraje je Králícký Sněžník (1 424 m n. m.) ve stejnojmenném pohoří, které je třetím nejvyšším vrcholem v České republice a stýká se zde rozvodnice tří moří. Nejnížší bod se nachází na Labi u Kojic při západní hranici kraje (200 m n. m.). Z vodohospodářského hlediska je Pardubický kraj mimořádně významnou oblastí s přebytky povrchových i podzemních vodních zdrojů nadregionálního významu. Krajem prochází hlavní evropské rozvodí mezi Severním a Černým mořem, většina území patří do povodí Labe, východ a jihovýchod spadá do povodí Moravy. Podnebí je převážně teplé až mírně teplé, nejvyšší horské polohy mají chladné klima.

Kraj lze charakterizovat jako průmyslový s převahou zpracovatelského průmyslu, jehož podíl na hrubém domácím produktu (HDP) kraje v roce 2007 dosáhl 32,6 %. Nejvíce je zastoupen chemický průmysl a všeobecné strojírenství, dále pak průmysl textilní, oděvní, kožedělný. Významný pro ekonomiku kraje je dále obchod a doprava, skladování a spoje. Zemědělství se na tvorbě HDP podílí jen 4 %. Územím kraje prochází 541 km železničních tratí, přičemž k nejvýznamnějším železničním uzlům patří města Pardubice a Česká Třebová, která tvoří součást mezinárodní železniční magistrály Berlín – Praha – Brno – Vídeň. Na druhé straně je v kraji jen 8 km dálnic. V poslední době zaznamenává kraj významný zájem zahraničních investorů, kteří využívají nabídek připravovaných průmyslových zón.

Základní socioekonomická charakteristika Pardubického kraje, 2008

Zdroj: ČSÚ

Ukazatel	Údaj za kraj	Podíl na ČR (%) / průměr ČR
Rozloha (km ²)	4 519	5,7 / -
Počet obyvatel	515 185	4,9 / -
Hustota zalidnění (obyv.km ⁻²)	114	- / 132,7
Podíl městského obyvatelstva (%)	62	- / 73,8
Míra registrované nezaměstnanosti (%)	5	- / 5,4
Tvorba HDP na obyvatele (běžné ceny, Kč)	295 219	- / 353 701
Tvorba HPH podle sektorů (%)*		
- Primární (zemědělství a těžba)	4,6	- / 4,1
- Sekundární (zprac. průmysl, staveb. a energetika)	43,2	- / 36,1
- Terciární (služby, doprava a správa)	52,2	- / 59,8

* Hrubá přidaná hodnota (HPH) představuje nově vytvořenou hodnotu, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit. Je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí a mezipotřebou.

Ovzduší

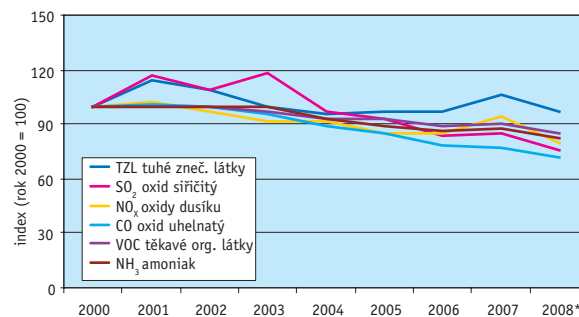
Ovzduší

Zdraví

EMISNÍ SITUACE

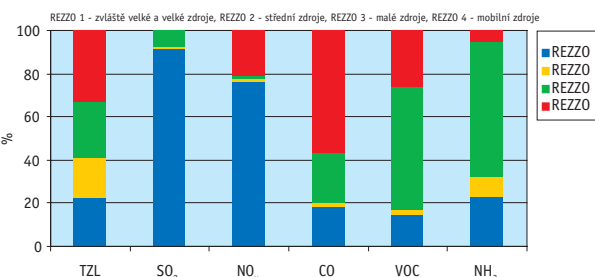
Nejvýznamnější zdroje emisí jsou výroba elektřiny a tepla, a to elektrárna IP Opatovice a elektrárna Chvaltice. Problémem zůstávají mobilní zdroje a vytápění domácností. Pokles meziročních emisí TZL, NO_x, SO₂ a VOC způsobilo snížení výroby tepla ve veřejné energetice vlivem příznivých klimatických podmínek. Hodnoty krajských emisních stropů nebyly překročeny. Problémy kraje ve vztahu k emisím lze charakterizovat neexistencí obchvatů měst a obcí, stejně tak zvýšením počtu provozu mobilních zdrojů a spalováním nekvalitních paliv v lokálních topeništích.

Vývoj emisí základních znečišťujících látek v Pardubickém kraji [index, rok 2000 = 100], 2000–2008, Zdroj: ČHMÚ, ČIŽP, ORP, CDV, VÚZT, ČSÚ

* předběžné údaje

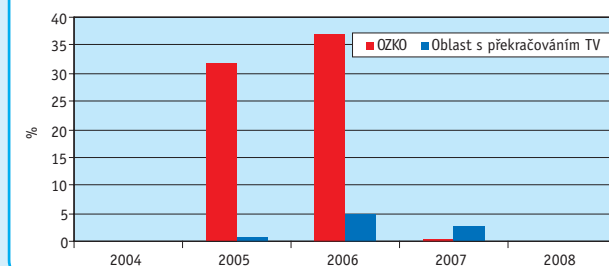
Struktura zdrojů emisí v Pardubickém kraji [%], 2008 Zdroj: ČHMÚ, ČIŽP, ORP, CDV, VÚZT, ČSÚ

KVALITA OVZDUŠÍ

V roce 2008 nebylo na měřicích stanicích na území kraje zaznamenáno překročení imisního limitu sledovaných látek znečišťujících ovzduší. Oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší nebyly na území kraje stanoveny. V roce 2008 nebylo zaznamenáno ani překročení cílových imisních limitů s výjimkou přízemního ozonu. Přízemní ozon byl překročen na 1 stanici (Svratouch) ze tří, na kterých je monitoring ozonu na území kraje realizován. Oblasti s překročeními cílovými imisními limity bez zahrnutí ozonu nebyly na území kraje stanoveny. V porovnání s předchozími lety došlo ke zlepšení situace týkající se kvality ovzduší zejména v důsledku příznivých rozptylových podmínek panujících v roce 2007 i 2008.

Podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší a oblastí s překračováním cílových imisních limitů na rozloze Pardubického kraje* [%], 2004–2008, Zdroj: ČHMÚ

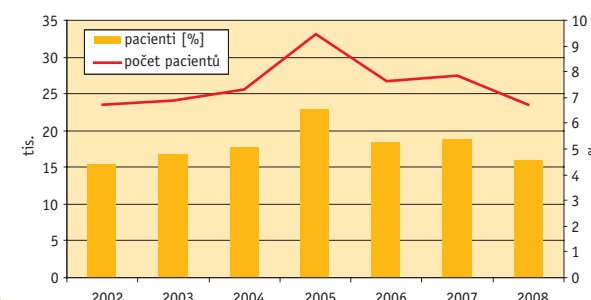
- * LV – imisní limit (z angl. Limit Value)
- TV – cílový imisní limit (z angl. Target Value)
- MT – mez tolerance

OZKO – oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší; oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší se rozumí území v rámci územního celku (zóny nebo aglomerace), kde je překročena hodnota imisního limitu pro ochranu lidského zdraví u jedné nebo více znečišťujících látek (oxid siřičitý, suspendované částice PM₁₀, oxid dusičitý, olovo, oxid uhelnatý a benzen). Oblastí s překračováním cílových imisních limitů se rozumí území v rámci územního celku (zóny nebo aglomerace), kde je překročena hodnota cílového imisního limitu pro ochranu lidského zdraví u jedné nebo více znečišťujících látek (kadmium, arsen, nikl a benzo(a)pyren). Cílový imisní limit je stanoven i pro přízemní ozon, který se z důvodu jeho překročení na většině území ČR nezahrnuje do vyhodnocení.

ALERGICKÁ ONEMOCNĚNÍ

Mezi zdravotně nejvýznamnější znečišťující látky v ovzduší patří suspendované částice a oxid dusičitý v lokalitách významně zatížených dopravou. V určitých lokalitách (také zatížených dopravou, průmyslem nebo vytápěním domácností) jsou problémem i PAU (polycyklické aromatické uhlovodíky). Každoročně je nadlimitními koncentracemi těchto látek vystavena určitá část populace v závislosti na aktuální kvalitě ovzduší. Znečištění vnějšího i vnitřního ovzduší je spojováno, jako jeden z mnoha faktorů (výživa, životní styl, imunita apod.), s nárůstem alergií. Počet alergických onemocnění obecně stále narůstá, stav na území kraje lze v posledních letech označit za stoupající. Mírný pokles počtu léčených pacientů v roce 2008 mohl být všeobecně způsoben zavedením poplatků ve zdravotnictví. Počet pacientů léčených v alergologických ordinacích v roce 2008 na území kraje byl 23 526, tj. 4,5 % všech obyvatel kraje (celkově je v ČR 8 % pacientů s alergickým onemocněním). Oddělit přímý vliv znečištěného ovzduší od ostatních spolupůsobících faktorů a kvantifikovat jej je však značně obtížné.

Počet a podíl pacientů léčených v alergologických ordinacích Pardubického kraje [tis., %], 2002–2008, Zdroj: ÚZIS ČR, ČSÚ

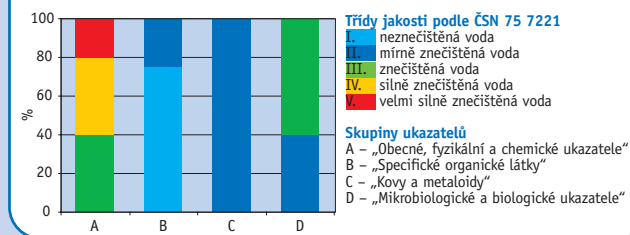
Voda

JAKOST VODNÍCH TOKŮ

V kraji bylo sledováno pouze 5 profilů na řekách Labe, Chrudimka a Loučňava.

- Ve skupině A byly nejhůře hodnocené látkou AOX, které byly klasifikovány na Labi ve Valech V. třídou a na obou profilech Chrudimky IV. třídou. Ostatní ukazatele dosáhly nejhůře III. třídy, pro celkový fosfor a rozpuštěný kyslík na obou profilech Labe a CHSK_c a BSK₅ na obou profilech na Chrudimce. Na Loučňavě byly stanoveny koncentrace odpovídající III. třídě pro konduktivitu, RL 105 °C a dusičnanový dusík.
- Ve skupině B byla stanovena nejhůře II. třída pro chlorbenzeny v profilu Labe-Valy.
- Ve skupině D byly III. třídou hodnoceny enterokoky na profilech Labe-Valy a na obou profilech na Chrudimce. Termotolerantní koliformní bakterie dosáhly stejného zařazení na profilu Chrudimka-Nemošice. Pro ostatní profily hodnoty nepřesáhly limity I. a II. třídy.

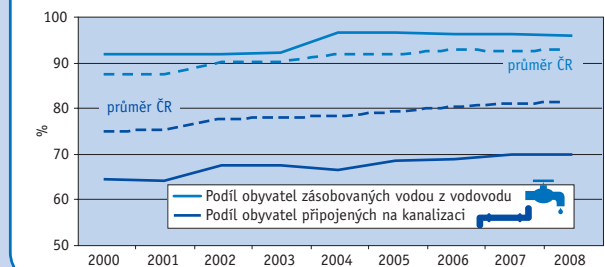
Podíl sledovaných profilů ve třídách jakosti vod ČSN podle skupin ukazatelů A–D v Pardubickém kraji [%], 2008, Zdroj: ČHMÚ

VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

Celkový objem vyrobené pitné vody se meziročně snížil o 1,16 mil. m³ na hodnotu 31,11 mil. m³. Zároveň se zvýšil počet obyvatel zásobovaných pitnou vodou z vodovodu o 3 041. Spotřeba pitné vody na obyvatele v roce 2008 činila pouze 84,9 l na obyv. za den. Ztráty pitné vody ve vodovodní síti jsou, i přes jejich meziroční zvýšení, dlouhodobě relativně nízké (průměr ČR v roce 2008 činil 19,4 %).

Zásobování pitnou vodou a připojení na kanalizaci v Pardubickém kraji [%], 2000–2008, Zdroj: ČSÚ

Podíl ztrát z vody vyrobené pro veřejnou potřebu v Pardubickém kraji [%], 2000–2008, Zdroj: ČSÚ

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
21,9	19,6	19,6	20,6	19,2	15,5	16,8	15,1	17,0

V domech připojených na kanalizaci s koncovou čistírnou odpadních vod (ČOV) v roce 2008 žilo pouze 64,6 % z celkového počtu obyvatel kraje. Čištěno bylo 93,6 % odkanalizovaných odpadních vod. Za nejvýznamnější akce ke snížení množství znečištění vypouštěného v odpadních vodách, ukončené v roce 2008, lze považovat intenzifikaci ČOV pro Masokombinát Polička, intenzifikaci městské ČOV Polička z hlediska odstraňování fosforu a dokončení obecní ČOV Brněnec.

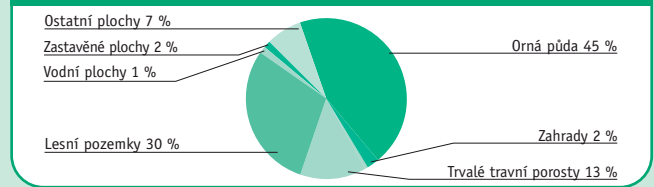

Lesy, krajina, zemědělství

VYUŽITÍ ÚZEMÍ

Rozloha Pardubického kraje v roce 2008 činila 451 866 ha. Meziročně poklesla výměra orné půdy o 300 ha, naopak vzrostla výměra trvalých travních porostů o 86 ha, výměra lesních pozemků o 79 ha a zastavěných ploch o 99 ha. Ostatní kategorie se významně nezměnily. Obecně lze konstatovat, že pokračoval trend nárůstu plochy trvalých travních porostů, lesních pozemků a zastavěných ploch na úkor orné půdy.

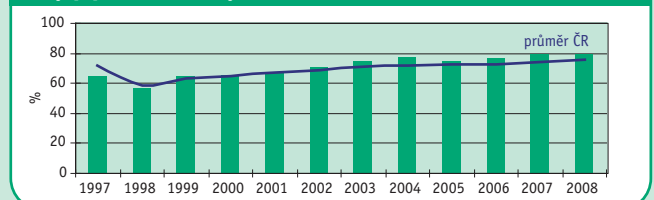
Struktura využití území v Pardubickém kraji [%], 2008, Zdroj: ČÚZK

LESY

Výměra lesů Pardubického kraje v roce 2008 činila dle ČÚZK 133 398 ha, lesnatost dosáhla 29,6 % (průměr ČR je 33,7 %), tj. čtvrté nejnižší hodnoty v ČR. Lesy zvláštního určení tvořily 10 % rozlohy lesů, meziročně se jejich rozloha procentuálně nezměnila. Výše celkových nahodilých těžeb dosáhla šesté nejvyšší hodnoty v ČR, 900 tis. m³ dřeva, výše nahodilých těžeb způsobených abiotickými vlivy, z nichž polovina vázané na poškozování větrem tvořil většinu, dosáhla 871 tis. m³ dřeva. Zdravotní stav lesních porostů je určen převážně mírou defoliace*. Míra defoliace v Pardubickém kraji byla v roce 2008 druhá nejhorší v ČR.

Vývoj míry defoliace jehličnatých porostů starších 60 let (třída 2–4) v Pardubickém kraji [%], 1997–2008, Zdroj: VÚLHM

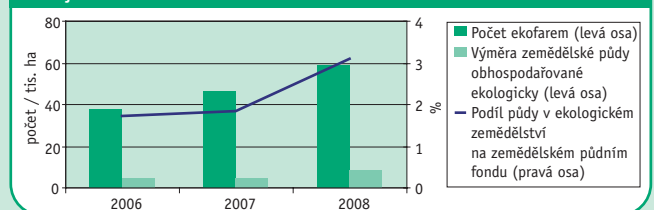

- * Defoliace (odlštění) – relativní ztráta asimilačního aparátu (listů nebo jehličí) v koruně poškozeného stromu v porovnání se zdravým stromem, rostoucím ve stejných porostních a stanovištních podmínkách. Hodnoty defoliace se rozdělují do pěti základních tříd, z nichž poslední tři charakterizují významně poškozené stromy: 0 – žádná (0–10 %); 1 – mírná (11–25 %); 2 – střední (26–60 %); 3 – silná (61–99 %); 4 – odumřelé stromy (100 %).

Ekologické zemědělství

V Pardubickém kraji v roce 2008 tvořila výměra zemědělské půdy obdělávané ekologicky 3 %, resp. 8 401 ha celkové výměry zemědělské půdy v kraji (272 811 ha), což řadí kraj na 10. místo v ČR. Výměra ekologicky obdělávané půdy v ČR dosáhla 8,04 % zemědělské půdy.

Vývoj ekologického zemědělství v Pardubickém kraji [počet, tis. ha, %], 2006–2008, Zdroj: MZE

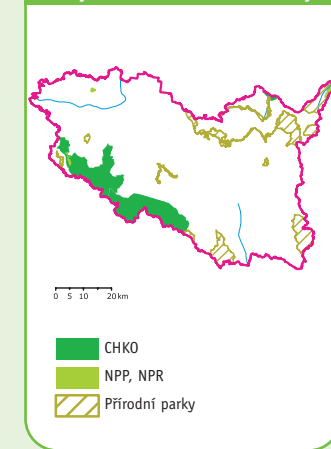
Ochrana přírody

ÚZEMNÍ OCHRANA PŘÍRODY

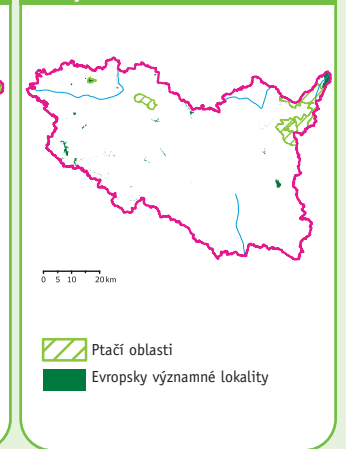
Na území kraje se z velkoplošných zvláště chráněných území nachází CHKO Orlické hory, CHKO Žďárské vrchy a CHKO Železné hory. V kraji bylo v roce 2008 evidováno 97 maloplošných zvláště chráněných území o celkové rozloze 5 224 ha – konkrétně 3 národní přírodní rezervace (NPR), 2 národní přírodní památky (NPP), 39 přírodních rezervací (PR) a 53 přírodních památek (PP). Dále je v kraji vyhlášeno 10 přírodních parků, které zajišťují územní ochranu přírody na obecní úrovni. V roce 2008 nebylo vyhlášeno, ani zrušeno žádné zvláště chráněné území či přírodní park.

Ve vyhlášených zvláště chráněných územích byly v souladu se zpracovanými plány péče zajišťovány managementové zásahy s cílem podpořit předměty ochrany. Pokračovaly instalace cedul se základními informacemi o území – nejen u území zvláště chráněných, ale rovněž u přírodních parků a ptačích oblastí. Krajský úřad Pardubického kraje zajišťuje péči o 61 maloplošných zvláště chráněných území. V roce 2008 směřovalo z rozpočtu Krajského úřadu na managementové práce 1,65 mil. Kč (např. kosení, likvidace náletu, geodetické vytyčení hranic, značení atd.). Další 350 tis. Kč bylo vyhrazeno pro výzkumné práce v těchto územích.

Zvláště chráněná území a přírodní parky Pardubického kraje, 2008, Zdroj: AOPK ČR, KÚ Pardubického kraje

Lokality soustavy Natura 2000 v Pardubickém kraji, 2008, Zdroj: AOPK ČR

ZÁCHRANNÉ PROGRAMY

Konkrétní regionální záchranný program nebyl Krajským úřadem Pardubického kraje vyhlášen. Jako v předchozích letech však Krajský úřad finančně podpořil záchranný odchov mňaka jednovousého (*Lota lota*), prováděný Českým rybářským svazem, místní organizací v Letohradě. Každoročně jsou populace tohoto ohroženého druhu ve vhodných biotopech Tiché Orlice posilovány jedinci z umělého odchovu.

Významně byla podpořena činnost záchranných stanic ve Vendolí a v Boru u Skutče. Stanice pečují jak o nalezené zraněné či jinak handicapované živočichy, tak plní významnou úlohu v ekovychovné osvětě především předškolní a školní mládeže.

PROJEKTY

Krajský úřad podporoval vytváření náhradních hnízdních podložek pro ohrožený druh – čápa bílý (*Ciconia ciconia*). Vesměs šlo o lokality s jeho dlouhodobým výskytem, zpravidla se jednalo o nutné rekonstrukce či likvidace havarijních stavů komínů. Podpořena a zajišťována byla rovněž péče o řadu významných botanických lokalit s výskytem mnoha zvláště chráněných druhů (např. sekáním a odklizením travní biomasy ve vhodném terénu apod.).

